

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2MCdo/11/2011
Identifikačné číslo spisu:	1510202221
Dátum vydania rozhodnutia:	28.06.2012
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Vladík
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2012:1510202221.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu Mestskej časti Bratislava - Staré Mesto, Vajanského nábrežie 3, Bratislava, zastúpeného spoločnosťou LEGAL CARTEL s.r.o., so sídlom v Bratislave, Ľubinská 18, proti žalovanej Mgr. V. J., bývajúcej v K., zastúpenej JUDr. B. J., bývajúcim v K., o zaplatenie 89,62 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 42 C 160/2010, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 15. decembra 2010 sp. zn. 15 Co 393/2010, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 15. decembra 2010 sp. zn. 15 Co 393/2010 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Bratislava V rozsudkom z 27. júla 2010 č.k. 42 C 160/2010-51 zamietol návrh, ktorým sa žalobca domáhal zaplatenia sumy 89,62 € s 9,5 % ročným úrokom z omeškania zo sumy 89,62 € od 27.2.2007 do zaplatenia a náhrady trov konania. Vyslovil, že žiadnemu z účastníkov sa náhrada trov konania nepriznáva. Rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobca v roku 1992 zriadil samostatnú rozpočtovú organizáciu VEPOS, ktorej predmetom činnosti bola aj správa a údržba miestnych komunikácií III. a IV. triedy v územnom obvode Mestskej časti Bratislava - Staré Mesto. V tomto obvode sa nachádza Gajova ulica, z ktorej bolo 26. februára 2007 žalovanej odstránené vozidlo na základe rozhodnutia príslušníka mestskej polície. Odstránenie (odtiahnutie) vozidla vykonala spoločnosť ASTER spol. s r.o. na základe zmluvy č. 48/2006 o výkone odťahovacej služby (uzavretej 23. októbra 2006 s organizáciou VEPOS, Bratislava - Staré Mesto). V prejednávanej veci súd skúmal najskôr aktívnu vecnú legitimáciu žalobcu a dospel k záveru, že žalobca v spore nie je aktívne legitimovaný. Právo na náhradu nákladov vzniknutých odtiahnutím vozidla tvoriaceho prekážku cestnej premávky totiž mohlo vzniknúť organizácii VEPOS, nie žalobcovi. Súd v prejednávanej veci ďalej skúmal dodržanie zákonom stanoveného postupu odstránenia vozidla tvoriaceho prekážku cestnej premávky, k čomu je oprávnený správca cesty v zmysle § 40 ods. 1 a 4 zákona č. 315/1996 Z.z. o premávke na pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov. Ak starosta žalobcu poverením z 15. februára 2006 poveril Mestskú políciu hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy - stanicu Staré Mesto rozhodovaním o odstránení vozidiel podľa § 40 ods. 1 a 4 písm. a/ a b/ zákona č. 315/1996 Z.z., mohol tak pri rešpektovaní princípu legality urobiť len za

predpokladu, že mu to výslovne umožňoval zákon. Zákonné ustanovenie umožňujúce takýto postup však chýba a starosta žalobcu poveril mestskú políciu rozhodovaním o odstránení vozidiel podľa § 40 ods. 1 a 4 zákona č. 315/1996 Z.z. bez opory v zákone. Vzhľadom na verejnoprávny charakter odstránenia vozidla správcou cesty podľa zákona č. 315/1996 Z.z. sa súd ďalej zaoberal s tým súvisiacou otázkou právnej možnosti uzavretia zmluvy správcou cesty s podnikateľským subjektom, ktorej predmetom by bolo odstránenie vozidla (technický úkon). V posudzovanom prípade je takou zmluvou zmluva č. 48/2006 o výkone odťahovacej služby, ktorú podľa § 724 a nasl. Občianskeho zákonníka 23. októbra 2006 uzavrela organizácia VEPOS, Bratislava - Staré Mesto ako príkazca a spoločnosť ASTER spol. s r.o. ako príkazník. Odstránením vozidla správcou cesty sa vlastníkovi vozidla proti jeho vôli znemožňuje užívanie jeho majetku (vozidla), čo nepochybne predstavuje vážny zásah do vlastníckeho práva (do jeho obsahu) chráneného aj Ústavou Slovenskej republiky (čl. 20). Ustanovenie § 40 zákona č. 315/1996 Z.z. je normou verejného práva, ktorá podľa svojho výslovného znenia neumožňuje správcovi cesty preniesť zmluvou oprávnenie k fyzickému odstráneniu vozidla na inú osobu. Vzhľadom na verejnoprávny charakter tejto normy vznikajú preto pri jej aplikácii medzi správcou cesty a prevádzkovateľmi motorových vozidiel verejnoprávne vzťahy, nie vzťahy spadajúce do súkromného práva. Odtiahnutie vozidla nie je preto súkromnoprávnym aktom, pri ktorom by prichádzalo do úvahy zastúpenie správcu cesty podnikateľským subjektom, alebo zmluvné poverenie. Správca cesty pri odstraňovaní vozidla vystupuje ako orgán verejnej moci, ktorý nesie v plnom rozsahu zodpovednosť za výkon tejto moci. Podľa názoru súdu správca cesty nemôže túto moc resp. jej výkon zmluvne previesť na iného bez toho, aby mu to výslovne dovoľoval zákon, a to ani po stránke technickej. Pre úplnosť súd dodal, že za predpokladu, že by žalobca bol aktívne vecne legitimovaný na podanie návrhu v prejednávanej veci, nebolo by možné jeho návrhu vyhovieť vzhľadom na žalovanou uplatnenú námietku premĺčania. O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1, § 151 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 15. decembra 2010 sp. zn. 15 Co 393/2010 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 89,62 € s 9,5 % ročným úrokom z omeškania od 7.3.2010 do zaplatenia, v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku. Žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi trovy prvostupňového a odvolacieho konania (pozn. trovy odvolacieho konania zrejme uvedené omylom v druhom výroku rozsudku) 101,19 € k rukám právneho zástupcu žalobcu v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku. Zároveň žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi trovy odvolacieho konania 73,17 € k rukám právneho zástupcu žalobcu v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku. Rozhodnutie odôvodnil tým, že mestská polícia na základe poverenia starostu Mestskej časti Bratislava - Staré Mesto (v súlade so Všeobecne záväzným nariadením hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy č. 3/1991 o Mestskej polícii) zabezpečovala výkon rozhodnutia o odstránení vozidiel. Odvolací súd poukázal na § 40 ods. 1 zákona č. 315/1996 Z.z., podľa ktorého, kto spôsobil prekážku cestnej premávky, je povinný ju bezodkladne odstrániť. Ak to neurobí, odstráni ju na jeho náklady správca cesty. V danom prípade o odstránení motorového vozidla mohol rozhodnúť i príslušník mestskej polície, pretože tento vykonával oprávnenie správcu cesty (§ 40 ods. 4 zákona č. 315/1996 Z.z.). Osobné motorové vozidlo značky R. bolo odstránené na ulici Gajova o 10.42 hod. 26. februára 2007 zo zóny státiť v súlade so zákonom. Odvolací súd mal za to, že správca cesty (Mestská časť Bratislava - Staré Mesto) zriaďovacou listinou z 30. januára 1992 preniesol správu a údržbu miestnych komunikácií tretej a štvrtej triedy na samostatnú rozpočtovú organizáciu VEPOS so sídlom Bratislava - Staré Mesto. Správca cesty vystupuje pri odstraňovaní vozidla ako orgán verejnej moci. Podľa § 124 ods. 1, § 124 ods. 6 písm. a/ zákona č. 315/1996 Z.z. je faktické odstraňovanie prekážky cestnej premávky a vozidla vyňaté z verejnoprávnej normy. Preto táto činnosť môže byť upravovaná v zmysle súkromnoprávnej normy. Je na vlastníkovi komunikácie akou formou si v zmysle súkromnoprávnych noriem (či už podľa Občianskeho zákonníka alebo Obchodného zákonníka) upraví zmluvné vzťahy s iným subjektom. Správca cesty - organizácia VEPOS (na ktorú prenieslo túto právomoc miestne zastupiteľstvo Mestskej časti Bratislava - Staré Mesto) ako príkazca uzavrel zmluvu o výkone odťahovej služby 23. októbra 2006 so spoločnosťou ASTER, spol. s r.o., Bratislava ako príkazníkom. Nešlo o prenesenie výkonu verejnej moci ako správcu cesty na tento podnikateľský subjekt (ASTER, spol. s r.o. Bratislava). Organizácia VEPOS iba v súlade s ustanovením § 124 ods. 1 a 6 písm. a/ zákona č. 315/1996 Z.z. poverila faktickým výkonom odťahu spoločnosť ASTER spol. s r.o.

ako podnikateľa, ktorý mal v tom čase na túto činnosť podnikateľské oprávnenie. V danom prípade tak urobila podľa príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka. Pokiaľ subjekt porušil príslušné ustanovenie zákona č. 315/1996 Z.z., je povinný v súlade s § 40 ods. 1 a 4 písm. a/ tohto zákona nahradiť náklady spojené s odťahom výlučne správcovi cesty. Ďalej odvolací súd uviedol, že v danej veci nejde o právo žalobcu voči žalovanej na náhradu škody, ale o právo na plnenie nákladov spojených s odťahom motorového vozidla. Nárok na zaplatenie týchto nákladov vyplýva priamo z ustanovenia § 40 ods. 1 zákona č. 315/1996 Z.z. Pokiaľ sa jedná o premlčanie odvolací súd dodal, že v danom prípade je premlčacia doba všeobecná 3-ročná a žalobca si svoj nárok uplatnil včas. O trovách prvostupňového a odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal generálny prokurátor Slovenskej republiky mimoriadne dovolanie. Navrhol rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Uviedol, že odvolací súd si nesprávne vyložil príslušné ustanovenia právnych predpisov a nesprávne vyložené ustanovenie § 3d ods. 5 písm. d/ zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov (ďalej len "cestný zákon") následne aplikoval na zistený skutkový stav, hoci aplikácia tohto ustanovenia nemala opodstatnenie. Odstránenie vozidla bez súhlasu prevádzkovateľa je nesporné vážnym zásahom do vlastníckych práv a takýto zásah je vždy prípustný len na základe zákona. Správca cesty mal len dve možnosti, a to buď odstráni vozidlo sám, alebo prostredníctvom právnickej osoby, ktorá bola na tento účel založená alebo zriadená. Ustanovenie § 3d ods. 5 písm. d/ cestného zákona určuje, že správcou cesty môže byť obec alebo ňou zriadená alebo založená právnická osoba. Účel založenia alebo zriadenia právnickej osoby musí byť výlučný. Nemôže ísť o právnickú osobu, ktorá je založená, resp. zriadená súčasne aj za iným účelom. Rozpočtová organizácia VEPOS nebola spôsobilým subjektom na to, aby vykonávala správu cesty (aby na ňu boli prenesené všetky práva a povinnosti správcu cesty), pretože účelom jej zriadenia bolo vykonávanie aj iných činností. Ustanovenie § 3d ods. 5 písm. d/ cestného zákona navyše nedovoľuje, aby výkon práv a povinností správcu cesty bol zverený súčasne viacerým osobám alebo rozdelený medzi viaceré osoby, teda aby správcou cesty boli viaceré osoby súčasne (na jednej strane mestská časť, a na druhej strane rozpočtová organizácia VEPOS a spoločnosť ASTER spol. s r.o.). Ak rozpočtová organizácia VEPOS splnomocnila spoločnosť ASTER spol. s r.o. na výkon odstraňovania motorových vozidiel, takáto zmluva o výkone odťahovacej služby je neplatná. Správca cesty nie je oprávnený preniesť oprávnenie na odstránenie vozidla z komunikácie, ktoré mu je zverené ustanovením § 40 ods. 1 a § 40 ods. 4 zákona č. 315/1996 Z.z. na žiadny iný subjekt. Obec môže iba založiť alebo zriadiť právnickú osobu, na ktorú prenesie všetky práva a povinnosti správcu cesty a v takom prípade oprávnenia správcu cesty v plnom rozsahu získa zriadená alebo založená právnická osoba. V tomto prípade vozidlo nebolo odstránené (odtiahnuté) správcou komunikácie, ani subjektom, ktorý bol na to oprávnený v zmysle § 40 ods. 1, 4 zákona č. 315/1996 Z.z. v spojení s § 3d ods. 5 písm. d/ cestného zákona. Spoločnosť ASTER spol. s r.o. vykonala odtiahnutie vozidla v rozpore so zákonom. Navyše podotkol, že výsledná kalkulácia nákladov na odtiahnutie jedného motorového vozidla uvedená v znaleckom posudku sa týka roku 2005. Žalobca si v konaní uplatnil nárok na úhradu nákladov za odťah v roku 2007 v sume 89,62 € (2 700,-- Sk). Vo vzťahu k výške uplatnenej pohľadávky z roku 2007 znalecký posudok č. 4/2008 nemá žiadnu výpovednú hodnotu. Znalecký posudok v podstate ani nepreukázal, že by náklady za odtiahnutie motorového vozidla vznikli skutočne žalobcovi (znalec vychádzal z podkladov spoločnosti ASTER spol. s r.o., nie z pohľadávok v evidencii žalobcu). Krajský súd napriek tomu konštatoval, že výšku uplatnenej pohľadávky, ako aj aktívnu legitímáciu žalobcu mal za dostatočne preukázanú. Krajský súd taktiež nesprávne a zmätočne rozhodol aj o trovách konania.

Žalobca vo svojom písomnom vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu navrhol, aby dovolací súd mimoriadne dovolanie ako nedôvodné zamietol.

Žalovaná navrhla mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora Slovenskej republiky vyhovieť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu účastníka konania (§ 243e ods. 1 a 2 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho

pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnuté uznesenie v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. môže byť mimoriadne dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne právne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom mimoriadneho dovolania, ale i v mimoriadnom dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako boli v mimoriadnom dovolaní označené, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na posúdenie dovolacích dôvodov uvedených výslovne v mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky, ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. O vadu tejto povahy ide vždy vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Vady v zmysle § 237 O.s.p. v mimoriadnom dovolaní namietané neboli a tieto nezistil ani dovolací súd.

Dovolací súd zo spisu zistil, že žalobca v roku 1992 zriadil samostatnú rozpočtovú organizáciu VEPOS, ktorej predmetom činnosti okrem iného bola aj správa a údržba miestnych komunikácií III. a IV. triedy v územnom obvode Mestskej časti Bratislava - Staré Mesto. V tomto územnom obvode bolo 26. februára 2007 žalovanej odstránené vozidlo na základe rozhodnutia príslušníka mestskej polície. Odstránenie (odtiahnutie) vozidla vykonala spoločnosť ASTER spol. s r.o. a to na základe zmluvy č. 48/2006 o výkone odťahovacej služby, ktorú táto spoločnosť uzavrela 23. októbra 2006 s organizáciou VEPOS, Bratislava - Staré Mesto.

Podľa § 3d ods. 5 písm. d/ zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) správu pozemných komunikácií vykonávajú, ak ide o prejazdne úseky ciest vo vlastníctve obce, o miestne komunikácie a účelové komunikácie vo vlastníctve obce - obce, prípadne právnické osoby nimi na tento účel založené alebo zriadené.

Podľa § 40 ods. 1 zákona č. 315/1996 Z.z. o premávke na pozemných komunikáciách kto spôsobil prekážku cestnej premávky, je povinný ju bezodkladne odstrániť. Ak to neurobí, odstráni ju na jeho náklady správca cesty.

Odstránenie vozidla bez súhlasu jeho prevádzkovateľa je vážnym zásahom do vlastníckych práv, ktorý je prípustný len na základe zákona. Pretože § 40 zákona č. 315/1996 Z.z. o premávke na pozemných komunikáciách spadá do oblasti verejného (správneho) práva, nevznikajú v súvislosti so správou týchto komunikácií súkromnoprávne, ale verejnoprávne vzťahy. Odstránenie vozidla nie je súkromnoprávnym aktom, pri ktorom by prichádzalo do úvahy zastúpenie podnikateľským subjektom, alebo zmluvné poverenie, v zmysle ktorého by bol podnikateľský subjekt oprávnený pôsobiť v oblasti verejnoprávných vzťahov. Správca cesty pri odstraňovaní vozidla vystupuje ako orgán verejnej moci (správy), ktorý nesie v plnom rozsahu zodpovednosť za jej výkon a nemôže ju zmluvne previesť na iného, a to ani po stránke technickej (čo sa týka samotného výkonu odtiahnutia vozidla). Takéto opatrenie, vzhľadom na povahu vzťahu, v rámci ktorého má k nemu dôjsť, je oprávnená vykonať buď obec sama, alebo právnická osoba ňou pre tento účel založená alebo zriadená (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. februára 2004 sp. zn. 3 Cdo 70/2003).

V danej veci je podstatná tá skutočnosť, že odťah vykonala spoločnosť ASTER spol. s r.o. (nie Mestská časť Bratislava - Staré Mesto a ani rozpočtová organizácia VEPOS), ktorá uzavrela zmluvu č. 48/2006 o výkone odťahovacej služby s rozpočtovou organizáciou VEPOS. Právomoc správcu komunikácie (t.j. ani rozhodovanie o odstránení vozidla, ani oprávnenie na jeho odstránenie) nie je možné zmluvou preniesť na tretí subjekt, v tomto prípade na spoločnosť ASTER spol. s r.o. Takúto zmluvu je potrebné považovať za absolútne neplatnú pre rozpor so zákonom (§ 39 Občianskeho zákonníka). To znamená, že vozidlo v danom prípade nebolo odstránené (odtiahnuté) správcom komunikácie, ani subjektom, ktorý bol na to oprávnený v zmysle § 40 ods. 1, 4 zákona č. 315/1996 Z.z. v spojení s § 3d ods. 5 písm. d/ cestného zákona. Spoločnosť ASTER spol. s r.o. preto vykonala odtiahnutie vozidla v rozpore so zákonom. Vzhľadom na uvedenú skutočnosť, je nadbytočné zaoberať sa ostatnými námietkami uvedenými v mimoriadnom dovolaní, keďže nárok žalobcu je s poukazom už len na vyššie uvedené nedôvodný. S prihliadnutím na tieto okolnosti prípadu neobstoja právne závery odvolacieho súdu, z ktorých vyvodil dôvodnosť žaloby. Keďže v danom prípade nebolo možné previesť na spoločnosť ASTER spol. s r.o. právomoci správcu komunikácie, táto spoločnosť nebola oprávnená odtiahnuť vozidlo žalovanej. Žalobca preto nemá nárok požadovať od žalovanej náhradu nákladov za tento úkon (a to bez ohľadu na ďalšie skutočnosti, ktoré už dovolací súd neposudzoval).

Generálny prokurátor Slovenskej republiky podal mimoriadne dovolanie dôvodne, keďže to vyžadovala ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníkov konania a túto nebolo možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 veta prvá O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.